

Іваненко Валерія Сергіївна,
головний спеціаліст відділу планування та координації дій у надзвичайних ситуаціях
Управління з питань надзвичайних ситуацій та цивільного захисту
населення Миколаївської міської ради

Курепін Вячеслав Миколайович,
доцент кафедри методики професійного навчання
Миколаївського національного аграрного університету,
кандидат економічних наук, доцент

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РЕЄСТРАЦІЇ ОБ'ЄКТІВ ПІДВИЩЕНОЇ НЕБЕЗПЕКИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

В умовах воєнного стану від ефективності функціонування системи обліку та контролю об'єктів підвищеної небезпеки залежить рівень техногенної, екологічної та цивільної безпеки держави, у тому числі й територіальних громад. Воєнні дії значно підвищують імовірність виникнення надзвичайних ситуацій техногенного характеру, пов'язаних із пошкодженням чи руйнуванням потенційно небезпечних об'єктів. Загрозу становитимуть об'єкти, функціонування яких пов'язане з використанням, зберіганням чи транспортуванням вибухонебезпечних, хімічних, токсичних чи радіоактивних речовин, оскільки їх пошкодження може спричинити масштабні аварії та негативні наслідки для населення, довкілля та критичної інфраструктури.

Ведення державного обліку об'єктів підвищеної небезпеки (ОПН) передбачає систематизацію та накопичення інформації щодо місцезнаходження потенційно-небезпечних об'єктів, їх технічного стану, рівня потенційного ризику та особливостей функціонування. У сучасних умовах трансформація системи державного регулювання в цій сфері, особливо в період воєнного стану, спрямована на забезпечення ефективного контролю за діяльністю об'єктів підвищеної небезпеки [1, с. 215], своєчасне виявлення потенційних загроз та ризиків, а також запобігання виникненню аварій та мінімізацію їх негативних наслідків для населення, навколишнього природного середовища та критичної інфраструктури.

В умовах воєнного стану, особливо на територіях активних бойових дій та в прифронтових регіонах, особливу актуальність набуває проблема функціонування державних реєстрів об'єктів підвищеної небезпеки. Руйнування транспортної, енергетичної та комунікаційної інфраструктури, релокація виробничих потужностей, зміна режимів функціонування підприємств, а також тимчасова окупація окремих територій істотно ускладнюють процеси збирання, перевірки та своєчасного оновлення інформації щодо потенційно небезпечних об'єктів. В результаті виникають ризики втрати актуальних даних про технічний стан об'єктів, рівень їхньої небезпеки. Це негативно впливає на ефективність системи державного контролю та цивільної захисту [2, с. 14].

Практика воєнного періоду засвідчує наявність значних викликів у сфері інформаційного забезпечення безпеки. Зокрема, внаслідок масованих ракетних атак на енергетичну інфраструктуру України у 2022-2025 роках було пошкоджено ряд енергогенеруючих об'єктів, підстанцій та об'єктів нафтогазового сектору. З'явилася потреба у оперативному оновленні даних державних інформаційних систем та координації дій між центральними органами влади, ДСНС та місцевими громадами [3, с. 222]. Зокрема, бойові дії на території Запорізької громади створили додаткові ризики для функціонування Запорізької атомної електростанції. Це актуалізувало необхідність постійного моніторингу стану об'єкта та оперативного інформаційного обміну між державними структурами та міжнародними організаціями.

Суттєві проблеми зазнали також промислові підприємства хімічної та металургійної галузей у східних регіонах України. Через бойові дії частина виробництв була припинена

або релокована до найбезпечніших областей. Такі процеси потребують оперативного коригування державних реєстрів, оскільки зміна місцезнаходження виробничих потужностей безпосередньо впливає на оцінку техногенних ризиків у територіальних громадах.

За таких умов особливого значення набула необхідність впровадження сучасних цифрових технологій моніторингу, автоматизованих систем обліку та інтегрованих інформаційно-аналітичних платформ [4, с. 32]. Такі системи повинні забезпечувати оперативний обмін даними між органами державної влади, органами місцевого самоврядування та суб'єктами цивільної захисту. Використання цифрових рішень значно підвищить достовірність інформації, оперативність управлінських рішень та ефективність реагування на надзвичайні ситуації в умовах воєнних загроз.

Одним із пріоритетних напрямів державного регулювання у сфері техногенної безпеки є здійснення контролю за дотриманням вимог пожежної та техногенної безпеки на ОПН. В умовах воєнного стану значно зростає необхідність посилення превентивних заходів, удосконалення механізмів кризового реагування та забезпечення ефективної координації між органами державної влади, місцевого самоврядування, підрозділами ДСНС та іншими суб'єктами цивільної захисту. Особливого значення набуває захист об'єктів критичної інфраструктури від воєнних та кібернетичних загроз [5, с. 267], а також забезпечення безперебійного функціонування систем життєзабезпечення населення.

У зв'язку з близькістю Миколаївської області до районів активних бойових дій та систематичними обстрілами об'єктів критичної інфраструктури зазначені питання мають особливу актуальність. Внаслідок ракетних ударів та атак безпілотними літальними апаратами, протягом 2022-2025 років та теперішній час в регіоні неодноразово фіксувалися пошкодження енергетичних об'єктів, систем водопостачання та промислової інфраструктури. Значних пошкоджень зазнавала інфраструктура міста Миколаїв [6, с. 101], де внаслідок обстрілів виникали перебої з централізованим водопостачанням та електроенергією. Одним із найбільш критичних прикладів стало пошкодження магістрального водогону у 2022 році, що призвело до тривалого припинення подачі якісної питної води населенню міста та створило додаткові ризики для санітарно-епідеміологічної безпеки.

В регіоні важливими об'єктами підвищеної небезпеки залишаються портова інфраструктура, підприємства агропромислового комплексу, паливні склади та об'єкти енергетики. Внаслідок бойових дій та регулярних атак підвищується ризик виникнення пожеж, вибухів, витоків небезпечних та шкідливих речовин. Так, обстріли портової інфраструктури в акваторії Миколаївського морського порту створювали загрозу порушення логістичних процесів та функціонування об'єктів критичної інфраструктури. У таких умовах особливе значення набуває підвищення ефективності взаємодії та оперативного обміну інформацією між регіональними органами влади, ДСНС, енергетичними та комунальними підприємствами [7, с. 63].

Отже, для забезпечення техногенної та цивільної безпеки територіальних громад в умовах воєнного стану, державне регулювання реєстрації об'єктів підвищеної небезпеки набуває актуальності. Воєнні дії, пошкодження критичної інфраструктури та обмежений доступ до окремих територій ускладнюють процеси обліку, моніторингу та контролю потенційно небезпечних об'єктів. У зв'язку з цим впровадження сучасних цифрових технологій, інтегрованих інформаційно-аналітичних систем та електронних реєстрів є необхідністю. Ефективне функціонування системи державного регулювання в цій сфері є важливою умовою мінімізації техногенних ризиків, підвищення рівня безпеки населення та забезпечення стійкості критичної інфраструктури в умовах воєнних загроз.

Список використаних джерел:

1. Курепін В. М., Курепін Д. В., Іваненко В. С. Цивільний захист: навчальний посібник для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти денної та заочної форм

здобуття вищої освіти. Миколаїв : МНАУ, 2025. 491 с.
URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/20130>.

2. Соколюк-Орел Д. А. Організаційна структура та стратегічне управління ризиками на об'єктах господарювання. OSHAgro – 2024 : матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 30 вересня 2024 року). Київ : МОН України, Національний університет біоресурсів і природокористування України, Науково-виробничий журнал «Охорона праці», Європейське співтовариство з охорони, 2024. С. 12-15.
URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/18906>.

3. Соколюк-Орел Д. А. Особливості співпраці місцевих органів влади та пожежно-рятувальних підрозділів ДСНС України в умовах воєнного стану. Правові засади організації та здійснення публічної влади : матеріали VII міжнар. наук.-практ. конф., присвяченої світлій пам'яті доктора юридичних наук, професора, академіка-засновника НАПрНУ, першого Голови Конституційного Суду України Леоніда Петровича Юзькова (м. Хмельницький, 17 травня 2024 року). Хмельницький : Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2024. С. 220-223.
URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/18498>.

4. Вишневецький О. О. Цифрові платформи для управління кризовими ситуаціями: досвід та виклики. Проблеми цивільного захисту населення та безпеки життєдіяльності: сучасні реалії України : матеріали XI Всеукраїнської заочної наук.-практ. конф., м. Київ, 25 квітня 2025 р. Київ : УДУ імені Михайла Драгоманова, 2025. С. 32-33.
<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/21286>.

5. Іваненко В. С., Курепін В. М. Реалізація заходів цивільного захисту у реформах місцевого самоврядування // Екологічні та соціальні аспекти розвитку економіки в умовах євроінтеграції : матеріали X всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Миколаїв, 25-27 жовтня 2023 року). Миколаїв : МНАУ, 2023. С. 265-268.
URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/15758>.

6. Орешко К. Ф. Безпечне існування міста: проблеми, компроміси. Проблеми цивільного захисту населення та безпеки життєдіяльності: сучасні реалії України : матеріали X всеукраїнської заочної науково-практичної конференції. Київ : УДУ імені Михайла Драгоманова, 2024. С. 100-101.
URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/17495>.

7. Курепін В. М., Іваненко В. С. Застосування цифрових технологій у сільському господарстві для досягнення цілей сталого розвитку. Modern Economics. 2024. № 47(2024). С. 62-69. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V47\(2024\)-09](https://doi.org/10.31521/modecon.V47(2024)-09).

Івахова Олександра Михайлівна,

здобувачка вищої освіти на магістерському рівні юридичного факультету Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова

ДОСТУП ДО АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВОСУДДЯ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Забезпечення реального та ефективного доступу до правосуддя є одним із ключових завдань у період воєнного стану в Україні. Це фундаментальне право гарантоване статтями 55, 124 та 129 Конституції України, статтею 14 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, а також статтею 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Згідно зі статтею 124 Конституції України правосуддя здійснюється виключно судами, а делегування чи привласнення судових функцій іншими органами чи посадовими особами не допускається. Суди зобов'язані продовжувати здійснювати свою діяльність навіть в умовах воєнного стану. Незважаючи на значні труднощі на початку повномасштабного вторгнення (зокрема, тимчасове припинення діяльності Вищої ради